

УДК 343:349.6 (477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.3.28>

ТИПОЛОГІЧНИЙ РОЗПОДІЛ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ РАДІОЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Турлова Ю.А.,
*доктор юридичних наук,
старший дослідник зі спеціальності 081 Право,
провідний науковий співробітник
відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою,
Інститут держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України,
почесний працівник прокуратури України
ORCID: 0000-0003-0508-2087,
e-mail: turlova@ukr.net*

Тернавська А.А.,
*кандидат юридичних наук,
докторант відділу проблем кримінального права,
кримінології та судоустрою,
Інститут держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України
ORCID: 0000-0003-2624-7645
e-mail: ternavskaya_nastya@ukr.net*

Турлова Ю.А., Тернавська А.А. Типологічний розподіл осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері радіоекологічної безпеки.

Статтю присвячено дослідженню осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері радіоекологічної безпеки з використанням методу типології. Результати емпіричного аналізу і теоретичного узагальнення дали змогу запропонувати три типологічних критерії: за глибиною та стійкістю антисуспільної спрямованості, особливостями мотивації кримінально протиправної поведінки, соціально-рольовою приналежністю. На їх підставі виділено та проілюстровано відповідними судовими вироками десять кримінологічних типів та підтипів осіб досліджуваної категорії: випадковий, якому притаманна загальна позитивна суспільна спрямованість, сталі соціально корисні установки та орієнтації, які, проте, виявляються недостатньо міцними для стримування від прийняття рішення про вчинення злочину; ситуативний, що представлений нестійкою особистістю, чия система ціннісних установок виявляється значною мірою симулятивною, атрибутивною, не має значної глибини залягання у регулятивних структурах особистості; злісний, для якого вчинення злочину у сфері радіоекологічної безпеки є закономірним результатом розвитку антисуспільних, егоїстично-меркантильних особистісних рис; особливо небезпечний – безпринципні, корисливо-егоїстичні та/або конформні, беззастережно віддані лідеру злочинної групи особи; злочинець-промисловик, для якого характерним виявляється саме систематичність однотипної злочинної діяльності (незважаючи на наявність судимостей); корисливий, для якого типовим є прагнення до отримання майнової вигоди від незаконного поводження з радіоактивними матеріалами; нігілістичний, для якого притаманне зневажливе ставлення до існуючого правового порядку в державі, правовий нігілізм; змішаний, що є комбінацією корисливого та нігілістичного; злочинець-маргінал — соціально дезадаптована особа; соціально-адаптований злочинець, що в цілому є пристосованим до життя, інтегрований у легальні структури соціальної діяльності, є працевлаштованим, має власну сім'ю. Надано науковий опис найбільш вагомих і кримінологічно значущих рис кожного типу та підтипу, що формує основу для подальшого дослідження осіб

даної категорії, визначення детермінаційного комплексу та специфікованих заходів протидії злочинності у сфері радіоекологічної безпеки.

Ключові слова: кримінальні правопорушення у сфері радіоекологічної безпеки, кримінологічні ознаки, особа злочинця, типологія, критерії, протидія злочинності у сфері радіоекологічної безпеки.

Turlova Yu.A., Ternavska A.A. Typological distribution of individuals committing criminal offenses in the field of radioecological safety.

This article is dedicated to the study of individuals committing criminal offenses in the field of radioecological safety through the application of the typological method. The results of empirical analysis and theoretical generalization allowed to propose three typological criteria: by the depth and stability of antisocial orientation, by the specifics of motivation for criminal behavior, and by social-role affiliation. On the basis of these criteria, ten criminological types and subtypes of individuals within the category under study have been identified and illustrated with corresponding court rulings: accidental offender, who is characterized by an overall positive social orientation, and stable socially beneficial attitudes and orientations, which, however, prove insufficiently strong to deter the decision to commit a crime; situational offender, who is represented by an unstable individual whose system of value orientations is largely simulative and attributive, and does not have a significant depth in the regulatory structures of the personality; malicious offender, for whom committing a crime in the field of radioecological safety is a natural result of the development of antisocial, selfish and mercantile personality traits; particularly dangerous offender – unscrupulous, selfish and mercenary-minded, and/or conformist individuals, who are unconditionally loyal to the leader of a criminal group; industrial criminal, who is characterized by systematical involvement in the same type of criminal activities (regardless of previous convictions); mercenary-minded offender, who is primarily motivated by material gain from the illegal handling of radioactive materials; nihilistic offender, who is characterized by a dismissive attitude toward the existing legal order in the state and a legal nihilism; mixed type, which is a combination of the mercenary-minded and nihilistic types; marginal offender – a socially maladjusted individual; socially adapted offender – an individual, who is generally well-adjusted to life, integrated into legal structures of social activities, employed, and has a family. The author provides a scientific description of the most significant and criminologically relevant features of each type and subtype, which forms the basis for further research of individuals in this category and for determining the set of factors that contribute to their criminal behavior, and for developing specific measures to counteract crime in the field of radioecological safety.

Key words: criminal offenses in the field of radioecological safety, criminological characteristics, offender personality, typology, criteria, countering crime in the field of radioecological safety.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві, що існує та трансформується разом із розвитком постійно удосконалюваних технологій, серед яких ядерна енергетика займає одне з пріоритетних позицій, питання забезпечення ядерної безпеки і радіаційного захисту мають величезне значення. У цій ситуації проблема радіоекологічної безпеки стає однією з домінант у сучасному суспільному розвитку (що підтверджують останні законодавчі ініціативи – проєкт Закону України про Загальнодержавну цільову екологічну програму поводження з радіоактивними відходами [1], адже застосування ядерних і радіаційних технологій, крім колосальних і беззаперечних позитивних результатів, має ризики заподіяння не менш масштабної шкоди. Рівень небезпечності протиправних посягань у цій сфері зумовлює актуальну потребу та пріоритетність недопущення негативних наслідків використання ядерних і радіоактивних матеріалів, відвернення загрози їх настання та запобігання кримінальним практикам даної категорії. Вочевидь, така діяльність потребує з'ясування специфічних ознак осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення даної категорії, адже система особистісних характеристик таких осіб має важливе значення для аналізу причин кримінально протиправної поведінки, а відтак і для її запобігання.

Стан опрацювання проблематики. Проблеми радіоекологічної безпеки мають міждисциплінарний характер, окремі аспекти яких висвітлюються в різних предметних сферах наукового знання. У вітчизняній кримінологічній та кримінально-правовій літературі вивченню проблем відповідальності за вчинення злочинів у сфері радіоекологічної безпеки приділялась увага у дисертаційних роботах таких вітчизняних науковців як М.О. Торбєєв, О.О. Пашенко та К.В. Плева. За-

гальнотеоретичні основи кримінологічної теорії особи злочинця та типології злочинців представлені працями таких вітчизняних кримінологів як А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, О.М. Костенко, О.М. Литвинов, Ю.В. Орлов та інші автори. Визнаючи суттєвий внесок означених вчених у вирішення досліджуваної проблематики, зауважимо, що питання типології осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері радіоекологічної безпеки не була висвітлена достатньою мірою.

Метою статті є типологічний розподіл осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері радіоекологічної безпеки за кримінологічно значущими критеріями.

Виклад основного матеріалу. Вивчення кримінологічних ознак злочинців шляхом аналізу форм статистичної звітності (чому були присвячені окремі публікації А. Тернавської [2, 3]) хоча і є, безумовно, корисними як з теоретичної, так і прикладної точок зору, не забезпечують достатньої повноти наукового уявлення про ту частину населення, що втягнена до кримінальної активності у досліджуваній сфері. Їх двоконтурний атрибутивний аналіз не дає інформації про найголовніше – соціально-психологічний портрет, особливості спрямованості діяльності та її психологічного змісту. Цей ракурс дослідження можна було б назвати антропологією злочинності, тобто вивчення кримінально протиправної поведінки у безпосередньому людському зрізі, підданому узагальненню з використанням кримінологічної оптики.

У кримінологічній доктрині розроблені базові теоретичні підходи та критеріальні системи, що використовуються для здійснення типології кримінальних правопорушників на найвищому рівні узагальнення. Ці підходи є універсальними, безвідносними щодо окремих видів злочинності та, разом з тим, широковідомими в академічних колах, що звільняє нас від необхідності у їх розлогіму аналізі. Зауважимо лише на тому, що з перспективи задач запобігання посяганням на радіоекологічну безпеку, корисною видається комбінація узвичаєних та академічно традиційних і специфічних критеріїв типології осіб, які вчиняють вказані злочини. В результаті можливо запропонувати таку інтегративну типологію.

1. За глибиною та стійкістю антисуспільної спрямованості.

1. Випадковий тип, якому притаманна загальна позитивна суспільна спрямованість, сталі соціально корисні установки та орієнтації, які, проте, виявляються недостатньо міцними для стримування від прийняття рішення про вчинення злочину. Останнє, як правило, відбувається під впливом іншої особи, неформального лідера групи. Отже, випадковий тип злочинця у сфері радіоекологічної безпеки проявляє себе виключно у складі групи осіб та ніколи як особа, що самотійно, наодинці стає на шлях вчинення злочину. Здебільшого прийняття рішення про долучення до злочинної діяльності передують формування складної життєвої ситуації, пов'язаної зі зниженням соціального статусу внаслідок втрати постійної роботи, або створенням ризиків фінансового характеру для забезпечення життєдіяльності злочинця, членів його сім'ї.

Таких осіб у загальній структурі ординарних злочинців у сфері радіоекологічної безпеки приблизно 10–15 %. Вони не мають лідерських якостей, часто використовуються організаторами для виконання найбільш ризикованих (з точки зору викриття) дій: наприклад, проникнення у спеціально облаштоване місце зберігання радіоактивних матеріалів, заволодіння ними, переміщення через пункти пропуску, перевезення через блок-пости або безпосереднє вивезення за межі зони відчуження без передбаченого дозволу тощо.

2. Ситуативний тип представлений нестійкою особистістю, чия система установок й диспозицій у сфері захисту цінностей і благ життя й здоров'я людей, громадської безпеки і довкілля виявляється значною мірою симулятивною, атрибутивною, не має значної глибини залягання у регулятивних структурах особистості. Відтак, особа ними з легкістю нехтує в ситуації конкуренції мотивів. Власне така конкуренція якщо і виникає, то досить швидко протікає та результує прийняття рішення про вчинення злочину в розріз особистісно незначущих ризиків порушень режиму радіоекологічної безпеки. Як правило, для таких осіб (у вимірі ординарних злочинів проти радіоекологічної безпеки) характерною є домінуюча корислива мотивація. В загальній структурі ординарних злочинців досліджуваної категорії вони обіймають 70–75 %.

3. Злісний тип (у структурі ординарних злочинів їх частка складає близько 10–15 %) відображає вже на порядок небезпечнішу й ризикованішу у кримінологічному значенні особу, для якої вчинення злочину у сфері радіоекологічної безпеки є закономірним результатом розвитку антисуспільних, егоїстично-меркантильних особистісних рис. Так особи є, як правило, лідерами у складі груп, сформованих для вчинення кількох злочинів у досліджуваній сфері. У поєднанні з факторами латентизації злочинів у досліджуваній сфері, кримінально протиправна діяльність

таких осіб набуває системного, а не епізодичного характеру. Випадковість і ситуативність – не є значимими обставинами для формування мотивації їх злочинної діяльності. Остання, мотивація, є перманентно активною, заточеною на пошук «зручних» ситуацій, обставин для проявлення особистісної експансії у сферах легальної діяльності, щодо їх компонентів.

При цьому було б явним перебільшенням вважати, що для цього типу, як, власне, і для наступного, особливо небезпечного, притаманна деяка злочинна спеціалізація. Ні, абсолютно не так. Ба більше: для злочинності у сфері радіоекологічної безпеки не властива ознака професіоналізації кримінальної активності, а, відтак, і її спеціалізації. Враховуючи небезпечність предметів цих злочинів, в тому числі й для здоров'я самих кримінальних правопорушників, які, підкреслимо, у значній мірі (на порядок вище за середні показники по загальній злочинності) своїй мають вищу освіту (а серед засуджених – таких більшість), обізнані із механізмами негативного впливу іонізуючого випромінювання, радіоактивних матеріалів на людський організм, для безпосереднього фізичного контакту з ними злісні злочинці залучають інших осіб, або менш обізнаних, або ситуативно залежних від них по службі та/або матеріально, психологічно. Для цього типу злочинців характерний цинізм, знецінення людського життя і здоров'я, домінування установки на примат особистих інтересів над інтересами суспільними.

4. *Особливо небезпечний* – безпринципні, корисливо-егоїстичні та/або конформні, беззастережно віддані лідеру групи (формальному чи неформальному) або, власне, є лідерами груп осіб негативної спрямованості, орієнтованої на розгортання: а) тривалої злочинної діяльності у сфері незаконного поводження з радіоактивними матеріалами; б) складного механізму злочинної діяльності, в якому незаконне поводження з радіоактивними матеріалами розглядається лише як один з елементів спричинення шкоди національній безпеці, інтересам суспільства, держави. Мова йде про випадки переправлення через державний кордон України, передачу іноземній державі джерел іонізуючого випромінювання як елементів предметів військового чи подвійного призначення (сукупність ст.ст. 265, 333 КК України тощо) і т. п.

Водночас для особливо небезпечного типу цілком притаманною може бути й відособленість злочинної діяльності. Це, зокрема, фіксується у деяких випадках розгортання систематичних практик порушення вимог режиму радіаційної безпеки (ст. 267¹ КК України), у зв'язку з чим можна, гадаємо, виділити, окремий підтип особливо небезпечного злочинця – злочинець-*промисловик*. Для цього підтипу характерним виявляється саме систематичність однотипної злочинної діяльності (незважаючи на наявність судимостей), що полягає у сезонному збиранні лісових ягід, здебільшого чорниці, у зоні відчуження з подальшим продажем на продуктових ринках Київської області та міста Києва.

До прикладу, ОСОБА_1, будучи неодноразово засудженою за порушення вимог радіаційної безпеки (а саме: вироком Іванківського районного суду Київської області від 01.06.2018 року за ч. 2 ст. 15, ч. 3 ст. 267¹ КК України до 2 років обмеження волі з випробуванням та іспитовим строком 1 рік; вироком Іванківського районного суду Київської області від 21.12.2019 року за ч. 2 ст. 15, ч. 4 ст. 267¹ КК України до 3 років 3 місяців позбавлення волі), на шлях виправлення не став, вчинив новий злочин за наступних обставин. 09.08.2020 року, приблизно о 7-й годині ранку, з метою збору лісових ягід чорниці, в обхід контрольно-перепускних пунктів поліції встановлених по периметру зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення, в районі між відселеними селами Нові Соколи та Романівка зони відчуження, проник на територію 63 лісового кварталу Дитятківського лісництва ДСП «Північна Пуща», де в період часу з 7 до 10 години ранку, назбирав до полімерного пакету 5 кг 150 грамів, ягід чорниці та почав їх переміщувати за межі зони відчуження. Був виявлений та затриманий поліцейськими [4].

У структурі всіх ординарних злочинців у сфері радіоекологічної безпеки особливо небезпечний тип складає не більше 5 %.

II. За особливостями мотивації кримінально протиправної поведінки.

1. *Корисливий тип* є превалюючим. Прагнення до отримання майнової вигоди від незаконного поводження з радіоактивними матеріалами має місце у 95 % випадків. Як правило, придбання, носіння, зберігання радіоактивних матеріалів без передбаченого законом дозволу здійснюється з метою подальшого їх продажу. Так, наприклад, ОСОБА_4 під час прибирання території промислового майданчика, виявив джерела іонізуючого випромінювання, а саме: металевий предмет округлої форми з трьома отворами чорного кольору, а також металевий контейнер з трьома кріпленнями на поверхні якого було зображено попереджувальний знак «Іонізуюче випромінюван-

ня» які переніс до місця свого фактичного проживання та почав зберігати. За допомогою кутової шліфувальної машини знищив застережні позначки «джерело іонізуючого випромінювання». В подальшому з метою передачі об'єкту іонізуючого випромінювання до пункту прийому вторинної сировини під виглядом металобрухту переніс його до пункту прийому вторинної сировини ТОВ «Енергострой Груп», де передав за оплату під виглядом металобрухту [5].

Переважно корисливою мотивацією керуються й особи, які практикують вивезення із зони відчуження різних об'єктів (металобрухту, деревини тощо), які в подальшому збувають поза вказаною зоною, чим створюють ризики для життя і здоров'я людей. До прикладу, ОСОБА_4 12.11.2014 року, працюючи автослюсарем у ДСП «Чорнобильський спецкомбінат», перебуваючи на території зони відчуження, неподалік автомобільно-ремонтної майстерні ДСП «Чорнобильський спецкомбінат», у одній із покинутих будівель, виявив металеві вироби, а саме: блок циліндрів двигуна внутрішнього згорання до легкового автомобіля, металеві кутики довжиною 2 м. в кількості 16 шт. та арматуру в кількості 19 шт., які завантажив до багажного відділення свого автомобіля марки «Opel Combo», мав на меті перемістити їх за межі зони відчуження. Під час переміщення металевих виробів, загальною вагою 455 кг, в районі с. Залісся, він був затриманий поліцією [6].

2. *Нігілістичний тип* є набагато менш поширеним (до 5 %). Для нього притаманне зневажливе ставлення до існуючого правового порядку в державі, правовий нігілізм. Правові норми у сфері радіоекологічної безпеки розглядаються як формальність, якою можливо знехтувати задля задоволення власних потреб у спектрі некорисливої мотивації. Під останнім ми розуміємо потреби і засновані на них мотиви, задоволення й дія яких не пов'язується з отримання майнової вигоди у будь-якому вигляді. Радіоактивні матеріали, джерела іонізуючого випромінювання використовуються задля власного вжитку. Попри очевидну шкідливість для здоров'я таких дій, нігілістичні злочинці виявляють низький рівень інтелектуального розвитку, необізнаність про ризики поводження з радіоактивними матеріалами та/або недовіру до органів публічної адміністрації, правоохоронних органів.

Так, 23.07.2019 року, близько 6 години, ОСОБА_4, з метою збору лісових ягід чорниці, в обхід контрольно-перепускних пунктів поліції, встановлених по периметру зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення через лісовий масив незаконно проникла на територію 74 лісового кварталу Денисовецького лісництва ДСП «Північна Пуща», яке відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 23.07.1991 № 106, відноситься до зони безумовного (обов'язкового) відселення, у період часу з 08 год. 00 хв. до 13 год. 30 хв. зібрала до полімерного пакету ягоди чорниці та почала їх переміщувати за межі зони безумовного (обов'язкового) відселення без надання передбаченого законом дозволу та без проведення дозиметричного контролю для вживання в їжу. У подальшому 23.07.2019, близько 15 години, при спробі перемістити ягоди чорниці загальною вагою 10 кг, за межі зони безумовного (обов'язкового) відселення, вказану особу було виявлено поліцейськими. Дії винної кваліфіковані за ч. 2 ст. 15 та ч. 1 ст. 267¹ КК України [7].

Певна річ, в низці випадків злочинці вдаються до маскування справжніх цілей своїх дій, мотивування кримінально протиправної поведінки. Дійсно, за отриманими нами експертними оцінками працівників відділу поліції зони Чорнобильської АЕС ГУНП в Київській області, у переважній більшості випадків йдеться про злочинні промисли щодо переміщення різних категорій предметів (зокрема, лісових ягід, металобрухту) із зони відчуження з метою подальшого продажу, отримання прибутку. Водночас не виключаються й випадки збирання тих же ягід для власного вжитку, а надто коли йдеться про мешканців населених пунктів, прилеглих до зони відчуження.

3. *Змішаний тип*, що є комбінацією корисливого та нігілістичного. Його питома вага у структурі всіх злочинців досліджуваної категорії – до 5 %. Проявляється в ситуації нехтування вимогами радіоекологічної безпеки заради отримання майнової вигоди. Але при цьому для дій таких осіб не є властивим умисне незаконне поводження із джерелами іонізуючого випромінювання, радіоактивними речовинами або ядерними матеріалами. Ставлення змішаного типу злочинців до можливого порушення ними вказаних вимог характеризується необережністю або непрямим умислом. У будь-якому разі таке порушення не розглядається змішаним типом злочинців як спосіб досягнення ним своїх корисливих цілей, а може бути радше побічним наслідком, особистісно не суттєвим.

Так, наприклад, ОСОБА_4, діючи умисно, з корисливих спонукань, з метою особистого збагачення, 01.09.2013 року не маючи спеціального дозволу (ліцензії) на здійснення операцій з металобрухтом, організував незаконний пункт прийому, схову та збуту металобрухту. У вересні 2013 року ОСОБА_4 купив у ОСОБА_5 19100 одиниць металобрухту, за що ОСОБА_4 заплатив

ОСОБА_5 грошові кошти в сумі 62000 грн. При цьому не провівши радіаційного контролю в порушення Державних санітарно-екологічних правил і норм з радіаційної безпеки при проведенні операцій з металобрухтом, не здійснив вхідного радіаційного контролю та не перевіряв радіаційні параметри металобрухту, що надійшов до товариства, а саме трубу МНЖ (д. 28 мм) 19100 одиниць, розвантажив вказаний металобрухт до приміщення товариства, де в подальшому він зберігався. Згідно з висновком експертизи № 1-17/253 проведеної Інститутом ядерних досліджень Національної академії наук України від 30.12.2013 року виявлено нефіксоване радіаційне забруднення на обох зв'язках труб, що є критерієм для вилучення металобрухту з обігу [8].

III. За соціально-рольовою приналежністю.

1. *Злочинець-маргінал*, який виявляється соціально дезадаптованим. Його суспільно корисні зв'язки – зруйновані або суттєво послаблені (відсутність постійної роботи, власної сім'ї, дітей на утриманні), матеріальне становище – вразливе. Фіксуються ознаки: а) депривації, тривалої та перманентної неможливості задовольнити потреби матеріально-символічного характеру; б) соціально-психологічного відчуження, яке проявляється у опозиціонуванню легальним порядкам, зокрема правовому режиму забезпечення радіоекологічної безпеки. Загалом злочинці-маргінали складають більшість (70–80 %) у структурі кримінальних правопорушників у сфері радіоекологічної безпеки. Побічно це відображається й у статистичній картині осіб, які вчинили злочини у вказаній сфері. Зокрема, понад 77 % з тих, хто вчинив кримінальні правопорушення, передбачені ст. 265 КК України – на момент відповідної кримінальної активності не навчалися й не працювали (в т. ч. мали статус безробітних). Серед тих, хто вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ст. 267¹ КК України таких осіб виявилось понад 63 %.

2. *Соціально-адаптований злочинець* в цілому є пристосованим до життя, інтегрований у легальні структури соціальної діяльності, є працевлаштованим, має власну сім'ю. Переважають наймані працівники (72 %). Відповідно частка самозайнятих (підприємці) складає 28 %. Вчинення злочину для цього типу осіб є додатковим джерелом для покращення свого матеріального становища, спроможностей майнового забезпечення потреб сім'ї, утримання або підвищення власного соціального статусу засобами символічного привласнення.

Висновки. Запропонована типологія як за критеріями типологізації, так і виділеними типами не є вичерпною та може бути доповнена додатковими, більш деталізованими критеріями залежно від цільової установки дослідника, виду та характеру кримінального правопорушення, спрямованості та ін. У кримінально-превентивних цілях, в тому числі й для кримінологічного профілювання, корисною може бути перехресна типологія, що передбачатиме виділення деяких інтегративних, комбінованих типів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проект Закону України про Загальнодержавну цільову екологічну програму поводження з радіоактивними відходами: від 23.12.2024 № 12356, внесений Кабінетом Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text> (дата звернення: 28.02.2025).
2. Ternavska A. Punishability in Radioecological Safety: The Ukrainian Example of Case Law. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2025. № 8 (1). P. 491–507. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-8.1-c000117>.
3. Тернавська А.А. Деякі кримінологічні ознаки осіб, які вчинили незаконне поводження з радіоактивними матеріалами (ст. 265 КК України). *Українська кримінальна юстиція у пост/воєнній парадигмі*: матеріали Х (XXIII) Львівського форуму кримінальної юстиції (м. Львів, 19–20 вересня 2024 року) / упорядник І.Б. Газдайка-Василишин. Львів: ЛьвДУВС, 2024. 280 с.
4. Вирок Іванківського районного суду Київської області від 05.10.2021 у справі № 366/2555/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100149071> (дата звернення: 03.02.2025).
5. Вирок Дніпровського районного суду м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області від 03.05.2024 у справі № 209/2114/24. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118807554> (дата звернення: 03.02.2025).
6. Вирок Іванківського районного суду Київської області від 19.01.2015 у справі № 366/77/15-к. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42342951> (дата звернення: 03.02.2025).

7. Вирок Іванківського районного суду Київської області від 09.07.2020 у справі № 366/2838/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90285662> (дата звернення: 03.02.2025).
8. Вирок Дарницького районного суду м. Києва від 18.11.2015 у справі № 753/15197/15-к. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/53618302> (дата звернення: 03.02.2025).